

Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI
MATURANTOV Z LITERÁRNEJ TVORBY**

Bratislava 2008

CIEĽ MATURITNEJ SKÚŠKY

Hlavným poslaním predmetu literárna tvorba je podnecovať vlastnú tvorbu žiakov, jej prezentáciu a kolektívne hodnotenie žiackej tvorivosti, viesť ich k schopnosti umelecký text nielen spontánne vytvoriť, ale ho aj následne dotvárať, domýšľať a upravovať na základe vedomostí o literárnych druhoch, žánroch a formách.

Počas štúdia sa má žiak naučiť konfrontovať svoje vedomosti z prozódie a verzológie s možnosťami ich praktického použitia v jednoduchých literárnych útvaroch básnických, prozaických i dramatických .

V rámci možností sa má žiak aktívne zapájať do literárnych súťaží školských, regionálnych a celoštátnych.

CIEĽOVÉ POŽIADAVKY Z LITERÁRNEJ TVORBY

Literárna tvorba ako učebný predmet formuje individuálne vnímanie literárneho diela v jeho špecifickosti ako nenahraditeľnej formy odrazu skutočnosti vo vedomí človeka, ktorá sa líši od iných druhov umenia a jej cieľom je overenie, do akej miery sú získané vedomosti a zručnosti naplnením učebných osnov.

Na maturitnej skúške má žiak demonštrovať znalosť základných teoretických poznatkov z poézie, prózy a drámy v rozsahu učebných osnov a v súlade s časovo – tematickými plánmi predmetu.

Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov obsahujú 23 tematických celkov učiva.

1. Literatúra ako druh umenia

- realita a fikcia
- autor a čitateľ literárneho diela

2. Kompozícia literárneho diela

- makrokompozícia a jej zložky
- narácia, ja rozprávanie, on rozprávanie
- pretransponovanie rozprávača (nácvik)
- opis, charakteristika, úvaha a ich využitie
- precvičovanie v príbehu
- mikrokompozícia a jej zložky
- priama reč, nepriama, polopriama, nevlastná priama reč
- nácvik a pretransponovanie
- symetrický a asymetrický dialóg
- precvičovanie v príbehu

3. Štruktúra literárneho diela

- téma a čas v literárnom diele
- fabula a subjekt
- pretransponovanie fabuly do subjektu

4. Príznakové stylistické prostriedky

- inverzia, príslovie, porekadlo, aforizmus
- využitie slangu a dialektizmov v texte (nácvik)

5. Opakovacie figúry

- anafora, epifora, epizeuxa, pleonazmus, palindrom
- využitie pri praktickom nácviku

6. Vetné a rečnícke figúry

- využitie elipsy, polysyndetonu, asyndetonu, klimaxu, antiklimaxu, oxymoronu, apostrofy

7. Trópy, druhy trópov

- princíp tvorenia trópov
- metafora, epiteton, prirovnanie, perzonifikácia, irónia
- praktický nácvik použitia trópov v texte

8. Komunikácia v texte

- entropia a redendancia, spätná väzba
- jazyková a estetická štruktúra textu

9. Literárne súťaže

- možnosti publikovania vlastných prác
- literárne časopisy

10. Rytmus a metrum

- eufónia, intonácia voľného verša

11. Veršové systémy

- sylabický a sylabotonický veršový systém
- tvorba s využitím jednotlivých systémov
- nácvik na danú tému – jesenná nálada

12. Rým, druhy rýmu

- jednotlivé druhy rýmu, rýmová asonancia
- využitie hry na básnikov
- nácvik využitia rýmu v texte na voľnú tému
- básnický preklad, pokus na základe doslovného prekladu

13. Voľný verš

- princíp tvorby voľného verša
- členenie voľného verša
- básnické pásmo – praktický nácvik
- využívanie asociačných postupov

14. Piesňové texty

- ľudová pieseň – tvorba textu, paródia
- populárna pieseň, zásady tvorby textov
- nácvik, tvorba piesňových textov, využitie refrénu

15. Básnické formy a strofy

- prehľad o základných strofách
- nácvik sonetu
- tvorba akrostichonu

16. Klasické lyrické žánre

- prehľad o jednotlivých žánroch
- nácvik príležitostnej básne
- pokus o tvorbu epigramu
- báseň v próze – nácvik

17. Novšie lyrické žánre

- prehľad o jednotlivých žánroch
- tvorba básnického životopisu
- pokus o blues
- vytvorenie kaligramu

18. Východiskové žánre súčasnej epiky

- náčrt poviedky, novely
- pokus o schému na základe postáv, prostredia, konfliktu, časových rovín
- tvorba komixu

19. Literárny systém a literárne podsystémy

- populárna, dobrodružná, sci-fi literatúra, dievčenský román, literatúra pre deti a mládež
- tvorba sci-fi poviedky

20. Vznik a vývin divadla

- dráma a jej žánre
- nácvik dialogickej reči
- východiskové dramatické žánre

21. Súčasné dramatické žánre

- prehľad najznámejších súčasných žánrov
- skeč, gag, kabaret, estráda, absurdná dráma
- nácvik kabaretu

22. Rozhlas, televízia, film

- princípy tvorby scenárov
- rozhlasová poviedka- nácvik
- pokus o filmový či televízny scenár

23. Rozprávka

- ľudová a autorská rozprávka
- tvorba modernej rozprávky

Úpravy cieľových požiadaviek z literárnej tvorby pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Literárnu tvorbu ako voliteľný predmet by si mali zvoliť žiaci, ktorí zvládnu cieľové požiadavky v plnom rozsahu.

Požiadavky smerom k úprave cieľových požiadaviek môžu byť len technického charakteru.

žiaci so sluchovým postihnutím

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci so zrakovým postihnutím

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci so špecifickými poruchami učenia alebo správania

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

žiaci s pervazívnymi vývinovými poruchami (s autizmom)

Cieľové požiadavky z literárnej tvorby pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.